

quart del S. XVII] sembla ser, doncs, una mica posterior, però *carabino* ja apareix un parell de vegades a la segona meitat del S. XVI i un cop el 1629, *carabiniere* cap a 1750. Cap de les pistes etimològiques franceses que s'han indicat no convenç (veg. el DCEC I, 663b-664a), i tampoc s'ha estudiat bé la possibilitat d'un origen aràbic (d'on it.?) que indica Prati, sembla que seguint indicacions vagues i de segona mà: com indico en el DCEC IV, 957, potser en això últim hi ha una confusió; tanmateix potser convindria estudiar més atentament i de primera mà aquesta última suggerència, tenint en compte (com he assenyalat en CARCAIX, V. allà la cita) que un àr. *qurbân* sembla designar una arma portàtil en l'àrab asiàtic Abenbatuta († 1377), per més que Dozy (*Suppl.* II, 322b) no en treu l'aigua clara.¹

DERIV.: *Carrabiner* [1803, Belv.]: avui té -rr- en el Principat (fins en el Nord de l'Empordà: *Casilla dels kārābinés*, Rabós, 1958), però amb -r- a Mallorca (BDLC IV, 372) i P. Val. (*kāza dels karabinés*, Moncofa, 1961). *Carrabinada* [1839, Lab.].

¹ És clar que en aquesta data hauria de ser una arma diferent. Però si fos un singular (i no un plural fracte, com sembla donar a entendre Dozy després) hi cabria que tingués un plural *qarābîn*. Dada massa isolada, de tota manera, perquè en pugem fer gran cas.

CARRACA I, 'nau feixuga de càrrega', mot d'origen aràbic, però d'etimologia no ben segura, probablement *qarāqir* plural de *qurqûra* 'vaixell mercant, sovint de grans dimensions'. □ 1.ª doc.: *caraca*, S. XII, glossa catalana en *RMa.* (p. 267, explicant *harrâq*). Per als fonaments i discussió d'aquesta etimologia, veg. DCEC I, 702a53-b58.

DERIV.: *Carracó* [1502]. *Carracota* [S. XVI o cap a l'any 1500]. *Carraquer* [1460].

CARRACA II, 'xerrac de Setmana Santa', 'tord gros i de veu ronca', 'xerrac de fuster', onomatopeia de la remor que fan. □ 1.ª doc.: fi S. XIX.

Amb aquesta forma precisa té poca extensió fins en valencià: en el Maestrat («les *carraques*, amb aquella veu tova de fusta, anunciaven els oficis», Carles Salvador, *Les Festes de Benassal*, 50; i Ga. Girona, s. v. *carrau*); en contrast amb el castellà, on és molt conegut i des de princ. S. XVII (DCEC): de tota manera la forma valenciana més estesa és quasi igual: *carranc* [Giner i March, 1955] ja registrat per Lamarca (1840) i Estrig (1851), usat per Sanchis Guarnier («Jornada», Val. 18-XII-62), MGadea: «no mohuen el ruido y algaravia que fan en eixa capital y la Vega en los *car-rancs*, cencerros, crits, avalòts ---» (*T. del Xè* I, 118); amb això cf. bc. suletí *karranka* «ruido, chirrido» en els refranys de J. de Bela (1582-1667), Mitxelena, *Textos Arcaicos* (§ 3.3.4, n. 41). Més al Nord s'usa *carrau*: cap a Vinaròs i Tortosa (Ga. Girona); Vergés i Paulí (els dels «*fasos*», *Espurnes* v, 154); a Sta. Coloma de Queralt (BDLC x, 367), i arribant fins als Pirineus: *karāus* a Àreu i a Ferrera de Pall, *garrau* a

Tor de Vall Ferrera (1932-3) i a Sarroca de Lleida (1935); l'usà JM de Sagarra: «tu àvia --- ja pots ballar amb la flauta i el *carrau*, / pots aixecar la cama i les faldilles, / que diuen que s'ha mort el Comte Arnau» (*Comte Arnau*, p. 202). Mossàr. *carruca* «trebejo de niños», *PAlc.*, seria també un *carrau* o xerric-xerrac. *Carraca* en el sentit de 'espècie de tord molt gros, de veu ronca' és valencià (*AlcM*), i no es diferencia etimològicament del *carraca* anterior, cf. gascó *carrac* «cri de la pie, du geai» (Palay) i *carrauet* (moixò) a Gandesa; d'altra banda l'aran. *karāskele*, Coserans *car-rasclo*, 'perdiu blanca', i Vall de Cardós *carrasca* amb aquest sentit (a Tavascan, Estaon i Esterri de Cardós, 1934, BDC XXIII, 282), pel crit que fa de *krrr* (Rohlfis, *BhZRPb.* LXXXV, § 339; *ASNSL* CLXXV, 139). Mentre que en el Flamicell (Violant, Krüger, 1935), si no hi ha malentès, *carrascle* és el nom del xerrac; V. d'Àneu *carrasclat* «niño travieso» (Pol, 13). En fi *carraca* és el 'xerrac de fuster' a Felanitx (*AlcM*).

²⁰ Probablement d'una variant d'aquesta onomatopeia i mot expressiu vindrà també *carrall* 'escòria': Lab. el porta des de l'ed. de 1864, «massa porosa o esponjosa, que formen les escombraries d'alguna mina beneficiada, *escorials*»; *DFa.*: «escòria // substància que l'aigua diposita a les canonades, atuellis, etc., tosca, turo; substància calcària que s'adhereix a l'esmalt de les dents» [això a Garrotxa, Osona, Vallès, *AlcM*], «substància carbonosa que es forma a les parets interiors d'una pipa». En l'acc. minera el mot està particularment arrelat en la faixa de país que va des de Confent i Canigó fins a les Guillerics (cf. infra els derivats en -er i -ós).¹ S'hi deuen haver entremesclat altres motius expressius i onomatopeics, però el més fort deu ser el del soroll fressejant o atronador del rocam i cagaferro rodolant rostos avall: en el Canigó, a Estoer, m'ensenyaven el *carrall* «que resta de la fosa de la mena, com l'*escorrilla* del carbó» però afegint que també ho diuen dels «rocs que s'han esllavissat muntanya avall» (1960).

No és solament català: l'àrea del mot es prolonga per tota la part central i Centre-Sud del domini occità: Gard, Erau i Tolosà *carral de fabre* «mâchefer» (Sauvages, Mâzuc, Visner), Roergue *corral* (< *carral*), Vayssier,² i el *TdF* inclou l'acc. «mâchefer», amb ex. del felibre J. Castèl, del Tarn-e-Garona, en el seu article *carai*, que significa així mateix «chênevotte brisée, filasse de chanvre» (potser deduïble de l'altra). Ja és més llunyà però encara es deu relacionar amb això Elx *carral* 'vell crepèr': «Fulà està fet un *carral*: els vicis l'han llançat a pedra» (*AlcM*); tot i que *carrall* no sembla ser conegut en valencià, aquí sembla haver-hi reaparició del mateix mot en una comparança petrificada; i llavors l'acc. de 'vell xacrós' es continua cap al murcià *carral* (Ga. Soriano) i sorgeix de nou *carral* en aquest sentit a Salamanca.³

DERIV.: *Carraller* = *Ferrusseres*, Prunet i Bellpuig, 1960 (mateix lloc que el ja citat de St. Marçal). *Carrallós* 'pipa' plena de carrall: «fum agre de tabac d'Andorra que xuclaven d'unes pipes pudentes y *carralloses*: son posat de nyonya y son desfardament els